

Tisdagen den 3 oktober

Kl. 16.00

§ 1 Upplästes följande till kammaren inkomna ansökan:

Till riksdagens kammare

På grund av fortsatt offentligt uppdrag anhåller jag om fortsatt tjänstledighet fr. o. m. onsdagen den 4 oktober 1978 t. o. m. den 31 mars 1979.

Stockholm den 27 september 1978

Inga Thorsson

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Lars Ulander* (s) skulle inträda som ersättare för Inga Thorsson under hennes ledighet från riksdagsmannauppgiftet.

§ 2 Anmälades och bordlades

Propositioner och skrivelser

1978/79:1 om ersättning för anordnande av skyddsrum m. m.

1978/79:2 med förslag till lag om namn och bild i reklam

1978/79:3 om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet

1978/79:4 om landstingskommunal musikärläroutbildning i Arvika

1978/79:5 om vissa markförvärv för armén, m. m.

1978/79:6 med överlämnande av årsredovisning för Statsföretag AB

1978/79:7 med överlämnande av årsredovisning för Svenska Varv AB

1978/79:8 om kapitaltillskott till Sveriges Investeringsbank AB

1978/79:10 om statligt stöd till åtgärder mot översvämningar i Emån

1978/79:11 med förslag till ändring i delgivningslagen (1970:428), m. m.

1978/79:18 om stöd till studiecirklar i energifrågor

1978/79:20 om förbud mot automatspel, m. m.

1978/79:22 om fortsatt giltighet av lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål, m. m.

§ 3 Anmälades och bordlades

Redogörelse

1978/79:1 Justitieombudsmännens ämbetsberättelse

§ 4 Anmälades och bordlades

Motion

1978/79:1 av *Lars Werner m. fl.*

om åtgärder inom den ekonomiska politiken för att förbättra sysselsättningen

§ 5 Anmälades och bordlades

Konstitutionsutskottets betänkanden

1978/79:2 med anledning av motioner rörande de politiskt förtroendevaldas
arbetsvillkor m. m.

1978/79:3 med anledning av motioner om fyraåriga mandatperioder
m. m.

1978/79:4 med anledning av motion om krav på legitimation vid utlämnande
av allmän handling

1978/79:5 med anledning av motion om justeringen av kommunala
sammanträdesprotokoll

1978/79:6 med anledning av motion om barnomsorg i riksdagshuset

1978/79:7 med anledning av motion om en riksdagssymbol, m. m.

Skatteutskottets betänkanden

1978/79:1 med anledning av motioner om beskattningen av statliga vårdbi-
drag m. m.

1978/79:2 med anledning av motion om åtgärder mot internationell skatte-
flykt

1978/79:3 med anledning av motion om ändring i bevissäkringslagen

1978/79:4 med anledning av motion om information om det totala skatte- och
avgiftsuttaget

1978/79:5 med anledning av motion om enhetlig tull på vissa kläder

1978/79:6 med anledning av motion om ändrade regler för beskattningen av
vinster i utländska lotterier

1978/79:7 med anledning av motion om skattefrihet för bidrag från styrelsen
för teknisk utveckling (STU)

1978/79:8 med anledning av motion om avdrag för reparationskostnad vid
omtaxering av fastighet

1978/79:9 med anledning av motion om rätt för pensionärer till avdrag vid
beskattningen för socialförsäkringsavgifter

Försvarsutskottets betänkande

1978/79:1 med anledning av propositionen 1977/78:185 om anställning av
kvinnor som befäl inom det militära försvaret m. m. jämte motioner

Socialutskottets betänkanden

1978/79:1 med anledning av motioner om barnomsorgen

1978/79:2 med anledning av motion om färdtjänst för handikappade

1978/79:3 med anledning av motion om lungröntgenundersökning av
invandrare, m. m.

1978/79:4 med anledning av motion om information om afasi och behovet av
rehabiliteringsresurser för afatiker

1978/79:5 med anledning av motion om vattenfluoridering

Trafikutskottets betänkanden

1978/79:1 med anledning av motion om televerkets organisation m. m.

1978/79:2 med anledning av propositionen 1977/78:152 beträffande ILO-konvention om miniminormer i handelsfartyg, m. m. jämte motion

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Jordbruksutskottets betänkanden

1978/79:1 med anledning av motioner om miljöskyddslagen m. m.

1978/79:2 med anledning av motion om ersättning till fiskare på grund av dumpad ammunition, m. m.

Anmälan av interpellationer

§ 6 Anmälan av interpellationer

Anmälades och bordlades följande interpellationer som ingivits till kammarkansliet

den 3 juni

1978/79:1 av *Maj Britt Theorin* (s) till försvarsministern om B3LA-projektets inverkan på vissa försvarskostnader:

Hur mycket kommer det att kosta skattebetalarna att säga nej till B3LA? Den frågan måste ställas sedan nya, viktiga uppgifter kommit i dagen.

Den socialdemokratiska minoriteten i 1974 års försvarsutredning sade redan i januari 1977 nej till utveckling och produktion av det lätta attackplanet B3LA, som skulle kräva minst 350 miljoner årligen utöver den borgerliga försvarsramen. Den borgerliga majoriteten önskade B3LA men ville inte presentera räkningen för väljarna. Utredningen, förutom undertecknad, förordade vid den tidpunkten en satsning på den redan tillgängliga Viggen-plattformen i form av ett medeltungt attackplan, A 20, en vidareutveckling av JA 37, som då beräknades rymmas inom försvarsramen. Socialdemokraterna har klart och entydigt vid flera tillfällen bekräftat sitt nej till B3LA och sagt sig vilja riva upp ett eventuellt beslut av den borgerliga regeringen vid ett eventuellt regimskifte efter 1979 års val. Överbefälhavaren angav redan till 1974 års försvarsutredning att B3LA inte rymdes i vare sig det borgerliga alternativet (s. k. B-nivå) om 52 miljarder på fem år i 1976 års priser eller i det socialdemokratiska (s. k. C-nivå) om 50,5 miljarder. ÖB har klargjort vid flera tillfällen, att ett genomförande av B3LA förutsätter väsentliga förstärkningar av försvarsanslagen. Senast den 1 juni i år krävde ÖB köp av flygplan från utlandet om inte en kraftig sänkning av kostnaderna för B3LA och A 20 kan genomföras.

Mot bakgrund av de tidningsuppgifter som förevarit, och som inte dementerats av regeringen, är det av synnerlig vikt att regeringen offentligt redogör för de ekonomiska bindningar som redan nu görs till ett kommande beslut om B3LA.

Redan av B3LA-beredningens betänkande (Ds Fö 1977:7) framgår att alla alternativ till B3LA (A 20, utlandsköp, licenstillverkning etc.) belastats med mycket höga kostnader för avveckling av Saab-Scania AB:s utvecklings- och

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

produktionsresurser. Redan där finns således en bindning till B3LA-projektet, en bindning som Saab-Scania gjort allt för att vidga och låsa. Försiktiga beräkningar visar på att enbart denna typ av bindningar ligger i miljardklassen. Därtill kommer de pengar som redan är nedlagda i utveckling av och typarbete på B3LA.

Den 26 april i år röstade den borgerliga riksdagsmajoriteten ja till ett bemyndigande åt regeringen, som innebar att ytterligare sammanlagt 310 milj. kr. (1977 års penningvärde) skulle satsas på vårt framtida attackflyg, för att, som det hette, ge handlingsfrihet åt riksdagen den 1 juli 1979. En större del av dessa pengar har gått till B3LA. Beslutet fattades mot den samlade oppositionen. Den socialdemokratiska motionen och reservationen krävde att B3LA-projektet skulle avbrytas omgående. Man konstaterade också att "det nu sker en betydande forcering av utvecklingsarbetena, trots att något politiskt beslut inte föreligger om att B3LA ska komma till stånd. — — — Samtidigt som regeringen säger sig vilja eftersträva handlingsfrihet binder man alltmer pengar i B3LA-projektet."

Försvarsministern angav som förmildrande omständighet för de nya B3LA-pengarna till riksdagen att de förestående beställningarna av JA 37 Viggen nu skulle bli billigare, tack vare det fortsatta utvecklingsarbetet på B3LA. I propositionen 1977/78:95 hette det att industrin "erbjudit s. k. takpris för serietillverkningen av Jaktviggen under förutsättning att utvecklingsarbetet på B3LA inte avbryts nu. — — — Även om B3LA-projektet inte fullföljs kommer anskaffningen av jaktssystemet att bli billigare än om vi hade avbrutit B3LA-arbetet nu." Denna skrivning, som låg till grund för riksdagens beslut, har självfallet tolkats som att Saab-Scania satt ett maximipris, därtill ett lägre pris än tidigare, på de Viggenplan som nu har kontrakterats mellan försvarets materielverk och Saab-Scania. Av uppgifter i pressen — som inte dementerats från försvarsdepartementet — framgår att det uppgjorda kontraktet, vars innehåll till större delen är hemligstämplat, innehåller två takpris, ett som gäller om B3LA byggs och ett annat, högre, som gäller om riksdagen säger nej till B3LA. Om detta är riktigt har riksdagen fattat sitt beslut på vilseledande uppgifter från försvarsdepartementet!

I detta refererade kontrakt finns också en option på den sista delserien av Jaktviggen (59 stycken), avsedd att beställas senast den 15 juli 1980. Också i denna option sägs nu finnas två prisnivåer. Den ena nivån (vid ett nej till B3LA) är nära en halv miljard eller 50 % högre än alternativet att B3LA byggs. I riksdagens debatt den 2 juni bekräftade statsministern att regeringen slutit ett avtal av denna karaktär.

I riksmötets slutminuter, under skydd av hemligstämplar, skulle alltså regeringen ha bemyndigat FMV att sluta ett kontrakt med Saab-Scania, som avsevärt fördyrar ett kommande nej till B3LA. Strax efter det att riksdagen vilseletts med fagert tal om handlingsfrihet agerar regeringen på rakt motsatt sätt. Alltmer kostnader binds direkt och indirekt till ett framtida avgörande — och detta sker helt bakom ryggen på riksdagen och det svenska folket. Hur kan det komma sig att regeringen gör denna typ av bindningar, innan den parlamentariskt sammansatta flygplansindustrikomittén presenterat sitt

betänkande i höst? Ligger det inte i denna kommittés uppgifter att granska frågan om merkostnader för Saab?

I en ingående tidningsartikel om B3LA-affären sägs att försvarsministern personligen förhandlat om ett avtal med vår flygindustri via ordföranden i Saab-Scania, Marcus Wallenberg. Vilken karaktär har dessa förhandlingar haft? Vad skiljer dessa förhandlingar från ett direkt ministerstyre? Det är på sin plats att regeringen också här lägger alla kort på bordet.

Det gäller vårt försvars framtida uppbyggnad och en affär på tiotals miljarder kronor.

Mot bakgrund av vad jag anfört hemställer jag att till försvarsministern få ställa följande frågor:

1. Vilka motiv har försvarsministern haft för att vilseleda riksdagen genom att förespegla lägre pris på Jaktviggen i utbyte mot att B3LA-projektet inte avbröts?

2. Hur mycket dyrare blir redan inplanerade och av riksdagen beslutade beställningar hos Saab-Scania vid ett slutligt nej till B3LA?

3. Skall de merkostnader som genom regeringens godkännande av FMV:s kontrakt med Saab-Scania uppstår vid ett nej till B3LA betalas via existerande försvarsbudget, och över vilka försvarssektorer skall detta tas?

4. I det senare fallet – är ÖB informerad om hur denna merkostnad skall slås ut på totalförsvaret?

den 18 augusti

1978/79:2 av *Gunilla André* (c) till justitieministern om behandlingen inom kriminalvården av personer som dömts för grova narkotikabrott:

Samhället har på olika sätt starkt understrukt vikten av en skärpt attityd mot den grova narkotikabrottsligheten. Det råder en tämligen bred enighet såväl bland allmänheten som mellan de politiska partierna i denna fråga.

Av och till uppmärksammas emellertid att personer som begått grova narkotikabrott åtnjuter friheter och möjligheter som inte står i överensstämmelse med allmän rättsuppfattning. Det kan t. ex. gälla möjligheter att fortsätta den brottsliga verksamheten från kriminalvårdsanstalten, och det kan gälla möjligheten att avvika i samband med permissioner.

Under sommaren inträffade ånyo ett fall som upprört många människor. En person dömd för grov narkotikabrottslighet gavs enligt tidningsuppgifter möjlighet att utan bevakning ensam åka mellan två kriminalvårdsanstalter. Personen i fråga avvek under denna s. k. transportpermission.

För den breda allmänheten framstår händelser som denna såsom mycket märkliga. Många tappar förtroendet för rättssystemets förmåga att skydda och värna den enskilda människan. Det är därför nödvändigt att ha sådana regler inom kriminalvården att allmänhetens förtroende för rättssamhället bibehålles. I särskilt stor utsträckning gäller detta samhällets attityd till den grova narkotikabrottsligheten.

Med stöd av det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Anmälan av inter-
pellationer*

justitieministern få ställa följande fråga:

Anser justitieministern att det finns motiv att vidtaga några åtgärder inom kriminalvården beträffande personer dömda för grova narkotikabrott, bl. a. i syfte att stärka allmänhetens förtroende för rättssamhället?

1978/79:3 av *Åke Gustavsson* (s) till handelsministern om regeringens planer på samarbete med Italien i fråga om B3LA-projektet:

Sverige har sedan gammalt följt en strikt linje i fråga om vapenexport. De nu gällande reglerna beslöts år 1971 på förslag av den socialdemokratiska regeringen. Internationella bedömare är också överens om den nära nog unika ställning Sverige intar i detta avseende. Sverige måste även i framtiden ha mycket strikta bestämmelser.

I sin iver att genomföra en anskaffning till det svenska försvaret av krigsflygplanet B3LA – något som alla är överens om överstiger vårt lands ekonomiska möjligheter - har den svenska regeringen nu tagit upp frågan om ett samarbete kring detta projekt med NATO-landet Italien. Med stor bestörtning har den uppgiften mottagits att Sverige skulle vara berett att samarbeta med Italien när det gäller att utveckla och tillverka B3LA. Det är ytterst anmärkningsvärt att regeringen diskuterar ett sådant samarbete – inte minst med hänsyn till den praxis som Italien har i fråga om sin vapenexport.

Italien är en stor vapenleverantör till Mellersta Östern och Sydamerika liksom till Sydafrika. Enligt SIPRI:s senaste årsbok placerar man sig som nr 5 som vapenhandlare under perioden 1970–1976. Särskilt nära är förbindelserna med Sydafrika. Under den angivna perioden gick mer än en fjärdedel av den italienska försäljningen till tredje världen just till Sydafrika.

Regeringens planer på ett samarbete med Italien i fråga om B3LA strider enligt min mening mot nu gällande principer för vapenexporten. Det är därför nödvändigt att regeringen inför riksdagen klargör enligt vilka grunder regeringen anser att ett sådant samarbete kan ske.

Jag anholder därför om kammarens tillstånd att till handelsministern få ställa följande frågor:

Anser handelsministern att det är rimligt att Sverige ingår i ett samarbete med Italien för att utveckla och producera krigsflygplanet B3LA?

Om så är fallet, enligt vilka grunder kan det ske?

den 28 augusti

1978/79:4 av *Ivar Nordberg* (s) till statsrådet Birgit Friggebo om åtgärder för att stärka de allmänna bostadsföretagens ekonomi, m. m.:

I en intervju i dagspressen uttalar Birgit Friggebo att "de allmännyttiga bostadsföretagen måste visa sitt ansvar och vara återhållsamma i de kommande hyresförhandlingarna". Enligt reportaget ifrågasätter Birgit Friggebo om bostadsföretagen nu skall återhämta "gamla synder". I intervjun framhåller bostadsministern att de allmännyttiga företagen har eftersläp-

ningar, därför att de tidigare haft för låga hyror i förhållande till kostnaderna.

De kommunägda allmännyttiga bostadsföretagen har litet grundkapital. Några egentliga reserver har inte heller kunnat byggas upp på grund av de problem som följt av de outhyrda lägenheterna och eftersom hyreshöjningarna under en rad år präglats av stor "återhållsamhet".

Eftersom biträdande bostadsministern bör ha god kännedom om sakförhållandena, framstår hennes uttalanden som anmärkningsvärda. Antingen avser statsrådet att direkt påverka hyresförhandlingsarbetet innan detta startat på allvar i höst, eller – med en mycket välvillig tolkning – antyder statsrådet att regeringen genom åtgärder inom dess beslutsområde tänker ge nya förutsättningar för hyresförhandlingarna.

Riksdagen har nyligen – efter proposition undertecknad av Birgit Friggebo – antagit en ny hyresförhandlingslag. Eftersom denna inte ännu varit i kraft två månader måste skälen vara starka när nu regeringen griper in med pekpinna och anvisningar om hyresförhandlingarna. Situationen i stort är ju sedan länge känd. Givetvis kan dock regeringen med konkreta åtgärder, särskild lagstiftning och/eller ekonomiskt stöd i olika former, direkt påverka hyressättningen. Planeras sådana åtgärder, bör detta sägas klart ut.

Jag vill därför ställa följande frågor:

Anser statsrådet att de allmännyttiga bostadsföretagens hyreskalkyler är realistiska och inte uttrycker en seriös bedömning av självkostnaderna?

Vilka åtgärder är statsrådet beredd vidta för att stärka de allmännyttiga bostadsföretagens ekonomi, så att deras hyreshöjningsbehov blir mer "återhållsamt"?

Planerar statsrådet i övrigt andra åtgärder för att ingripa i hyressättningen, t. ex. i form av lagstiftning?

den 4 september

1978/79:5 av *Bengt Gustavsson* (s) till handelsministern om Ceaverkens framtida ställning:

Uppgifter om planer på samgående mellan det statsägda Ceaverken i Strängnäs och ett utländskt multinationellt företag har framkommit. Detta har väckt farhågor bl. a. för att viktiga beredskapsintressen skulle kunna äventyras. Grunden för Ceaverkens hela verksamhet med tillverkning av medicinsk röntgenutrustning är ju försvarspolitiskt motiverad. Senare har teknisk röntgenfilm för industriell kontroll och fotosättningspapper för modern tidningstillverkning tillkommit. Även dessa produkter får bedömas som viktiga ur beredskapssynvinkel.

Med anledning av oron för att behovet av betryggande försörjningsberedskap på bl. a. dessa områden inte skulle kunna tillgodoses i alla lägen om Ceaverken underordnades utländska intressen ber jag att få ställa följande fråga till handelsministern:

Är statsrådet beredd att i beredskapsbevarande syfte vidta åtgärder som

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

säkerställer Ceaverkens fortbestånd och utveckling som ett – så långt möjligt – av utländska intressen oberoende svenskt företag?

den 7 september

1978/79:6 av Anton Fågelsbo (c) till bostadsministern om ökade möjligheter till bostadsbyggande på landsbygden:

Genom en lång rad beslut och uttalanden under senare år har klarlagts statsmakternas vilja att i ökad utsträckning möjliggöra för människor att bygga och bo på landsbygden. Trots detta är tillämpningen av lagar och regler på många håll synnerligen byråkratisk och restriktiv. Bl. a. med stöd av miljöskyddslagen eller hälsovårdsstadgan avslås byggandslov i omsorg om jordbruksnäringens utveckling.

Mig förefaller det rimligt att den som önskar landsbygdens alla fördelar när det gäller boendemiljö också får tåla de små nackdelar, i form av lukt och buller, som kan vara förknippade med att bo i en jordbruksbygd. Det avgörande måste ändå vara att människor ges möjlighet att själva välja boendeform och boendemiljö.

Vid tidigare interpellationer till bostadsministern kring dessa problem har i svaren hänvisats till pågående arbete med byggnadslagen, framför allt till de ändringar i byggnadslagen som vidtogs med anledning av regeringens proposition 1976/77:122. Denna proposition har emellertid inte medfört någon förbättring när det gäller möjligheterna till samexistens mellan bostäder och rationell jordbruksdrift. Det erfordras uppenbarligen en formell möjlighet för att komma förbi de snåriga regler som förhindrar människor att ta del av landsbygdens samtliga dofter. Införande av luktservitut är en sådan formell möjlighet.

Med stöd av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till bostadsministern få ställa följande fråga:

Anser bostadsministern med stöd av nu vunna erfarenheter att det finns skäl att genom luktservitut i ökad utsträckning möjliggöra avstyckningar och byggnadslov på landsbygden?

den 25 september

1978/79:7 av Alf Lövenborg (apk) till arbetsmarknadsministern om åtgärder för att öka sysselsättningen:

I regeringsdeklarationen heter det bl. a.: "Regionalpolitiken skall förstärkas så att människor i olika landsdelar ges allsidig sysselsättning och service samt en god miljö." Vidare: "Alla ungdomar skall garanteras arbete, praktik eller utbildning."

Regeringsdeklarationens löften stämmer dåligt med verkligheten. Antalet registrerade arbetslösa är nu långt över 100 000. Nära hälften av dessa är ungdomar under 25 år. Arbetslösheten för de utländska ungdomarna i åldersgruppen 16–19 år har fördubblats mellan andra kvartalet 1977 och andra

kvartalet 1978. Ca 200 000 människor finns i beredskapsarbete, utbildning etc. och saknar alltså fast arbete. Otryggheten växer.

Regeringsdeklarationens löften om förstärkt regionalpolitik så att människorna skulle kunna beredas "allsidig sysselsättning" står i bjärt kontrast till dagens verklighet.

Man kan som belysande exempel ta situationen i Norrbotten. Redan nu är över 20 000 människor arbetslösa, sysselsatta i beredskapsarbeten osv. Länet har över 5 000 ungdomar som är arbetslösa eller har temporära beredskapsarbeten trots att 3 000 ungdomar har tvingats lämna Norrbotten sedan början av förra året. I flera av länets kommuner är situationen helt katastrofal; både arbetslösheten och utflyttningen ökar.

Det är nödvändigt att fastställa att inte heller de högst alarmerande officiella arbetslöshetssiffrorna speglar den verkliga situationen. Den är långt värre. Många kvinnor och ungdomar finns inte med i den officiella statistiken trots att de ingenting hellre önskar än att få ett arbete. En del av den verkliga arbetslösheten maskeras genom deltidsarbete av olika slag.

Det ledande regeringspartiet vann valet bl. a. genom löften om att skapa 400 000 nya jobb. Läget två år efter valet är att långt över 400 000 människor saknar fast arbete och den trygghet som utlovades i regeringsdeklarationen.

I den upphetsade energipolitiska debatten talas det ofta om "svek" och "löftesbrott". Men det är en skendebatt som på ett oförtjänt sätt har dragit uppmärksamheten från de politiska huvudfrågorna. Dit hör bl. a. den primära mänskliga rättigheten att garanteras arbete. Regeringens största svek och löftesbrott ligger i att man icke har uppfyllt regeringsdeklarationens löften om att garantera människornas rätt till meningsfull sysselsättning.

Regeringen har aviserat ett paket av olika åtgärder med syftet att hejda ökningen av arbetslösheten. Men alla, även regeringens företrädare, torde vara klara över att dessa begränsade åtgärder icke skapar full sysselsättning och arbete åt alla.

Jag vill mot denna bakgrund hemställa om kammarens tillstånd att till arbetsmarknadsministern få ställa följande frågor:

1. Vilka åtgärder utöver de redan aviserade planeras för att skapa full sysselsättning?
2. När kommer regeringsdeklarationens löften på detta område att uppfyllas?

1978/79:8 av *Gunnar Olsson* (s) till socialministern om ökad vårdutbildning:

De äldre har självklar rätt till den välfärd de själva varit med om att bygga upp. Det gäller materiell standard genom folkpension och ATP. Det gäller sjuk- och hälsovård. Det gäller mänsklig omtanke och samvaro med varandra. Även när andra grupper får vänta på förbättringar måste vi se till att vi kan ta hand om våra gamla och sjuka på ett bra sätt.

Socialdemokraterna har i riksdagen lagt fram förslag om ett femårigt

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

program med sikte på att få till stånd 10 000 nya vårdplatser i långtidsvården och lika många platser i hemsjukvården. Programmet innefattar också åtgärder för att förbättra personal- och vårdsituationen inom långtidsvården. Det innebär personalökning med ca 25 000 personer.

Landstingen har framför sig stora investeringsprogram, och inom de flesta landsting, bl. a. Värmlands, prioriteras långtidsvården. Detta är också nödvändigt med tanke på länets åldersstruktur och bristen på långvårdsplatser, vilken är mest markant i norra och västra Värmland.

Utbyggnader på olika håll i landet kommer alla på sikt att kräva betydande personalförstärkningar. Då bristen på vissa kategorier av vårdpersonal redan i nuläget är besvärande i landet finns det all anledning att se med oro på framtiden.

Vi har i dag över hela landet en brist på vårdpersonal. Vissa personalkategorier kan utkristalliseras som speciellt otillräckliga. Vi behöver redan nu mer personal på våra sjukvårdsinrättningar, och med hänsyn till den expansion som förväntas, framför allt inom långtidsvården, kommer bristsituationen att bestå, och t. o. m. försvåras.

Över hela landet är man i färd med att söka finna lösningar när det gäller att öka utbildningsutbudet. Vårdskolorna har ambitioner att expandera, men oftast stöter man på patrull i form av brist på vårdlärare. Hela utbildningskomplexet har blivit en flaskhals i svensk sjukvård, och alla krafter måste sättas in för att söka bredda utbildningen så att vi i framtiden kan möta det ökade behovet av personal till de nya vårdenheter som växer fram.

Vi har f. n. oacceptabelt många avdelningar stängda sommartid på grund av brist på vårdpersonal. Landstingens annonsering efter olika kategorier av vårdpersonal har en tendens att öka, vilket väl också speglar bristen. Vi har att se fram emot att nya vårdenheter tillskapas ute i landet, och vi vet att dessa nya lokaler måste bemannas med utbildad personal. Att bygga nya vårdlokaler, fylla dessa med sjuka och vårdbehövande människor och sedan sakna erforderlig personal kan inte betecknas som den välfärd de äldre har självklar rätt till. Utöver de insatser som redan görs för att råda bot på personalbristen, anser jag att en intensifierad verksamhet måste till i syfte att bredda utbildningen inom vårdsektorn.

Här är det då viktigt att representanter för fackliga organisationer får delta, eftersom det måste bli fråga om utbildning av vårdpersonal på alla nivåer för att kunna möta det framtida behovet av utbildad personal inom hälso- och sjukvården.

Med stöd av det anförda anholder jag att få rikta följande fråga till socialministern:

Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att möta det framtida behovet av utbildad personal inom hälso- och sjukvården?

1978/79:9 av *Gunnar Olsson* (s) till industriministern om boardindustrins framtid:

Den 8 februari i år lämnade enmansutredaren Johan Åkerman över boardutredningen till industriministern. Alltsedan dess har det varit tyst om utredningen.

Boardutredningen gjordes för att få en samlad bedömning av de framtida förutsättningarna för boardindustrin och de elva fabrikerna för tillverkning av board. Utredningen lades fram och gav flera förslag till åtgärder inom boardindustrin. Från industridepartementet har inte hörts någonting, däremot är företagen aktiva vart och ett på sitt håll. Risken är att nedläggningar av företag och utslagning av arbetskraft kan komma att ske planlöst och okontrollerbart.

På alla orter där det finns en boardfabrik råder det stor oro bland de anställda och befolkningen i övrigt. Från Svenska träindustriarbetareförbundet har man nyligen gett uttryck för den här oron och efterlyser agerande från industridepartementets sida. För de anställda och för de enskilda orter som är beroende av boardindustrin är det allvarligt om man från regeringens sida låter problemen värka ut och om den kapacitetsneddragning som av alla anses bli nödvändig får ske utan en objektiv utvärdering.

På vissa av de berörda orterna behövs medel och resurser för att se till att boardfabriken – som på en del håll är den enda industrin på orten – blir livskraftig. På andra orter behövs medel för att få fram nya sysselsättnings-tillfällen.

Någon måste se till att resurser kommer fram och att åtgärder vidtas, att det blir en kartläggning av var och hur en strukturomvandling – som tycks vara ofrånkomlig – bäst skall kunna genomföras. Var kan exempelvis ingrepp ske med minst skadeverkningar? Vad finns det för alternativa sysselsättningar för de anställda som kommer att beröras?

Att låta företagen själva klara ut de strukturella problem som uppstår i samband med en sanering av branschen kan få förödande följder.

Här måste industridepartementet gå in och göra en samlad bedömning utifrån det underlag som den i vintras genomförda utredningen lät presentera.

Det finns nu ett utredningsunderlag för ett agerande från industridepartementets sida, och mot bakgrund härav anholder jag att få rikta följande fråga till industriministern:

Vilka åtgärder är industriministern beredd att vidtaga för att inte en okontrollerad kapacitetsneddragning skall komma att ske inom boardindustrin?

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

1978/79:10 av *Sixten Pettersson* (m) till justitieministern om förbud mot anslutning av juridisk person till politiskt parti:

När Landsorganisationen (LO) bildades 1898 var ett av de stora tvisteämnen vilka relationer centralorganisationen skulle ha till det socialdemokratiska partiet. Kongressen beslöt efter långvarig diskussion att tvinga de fackföreningar som erhöll medlemskap i LO att inom två år även ansöka om medlemskap i socialdemokratiska partiet.

Partitvånget skapade stora svårigheter på många arbetsplatser och utgjorde ett skäl till att många var tveksamma till facklig anslutning på grund av skilda politiska åsikter. Flera fackförbund, bl. a. Metall och Trä, vägrade t. o. m. att ansluta sig till LO på grund av partitvånget. För att mildra kritiken beslöt LO:s kongress år 1900 att slopa partikravet. Samtidigt beslöts dock att LO även i fortsättningen skulle verka för att de lokala avdelningarna skulle ansöka om medlemskap i det socialdemokratiska partiet.

Trots mildringen av partitvånget kvarstod motståndet ute bland medlemmarna. Metall vägrade t. ex. att ansluta sig till LO innan partitvånget helt hade avskaffats. Detta skedde därför vid 1909 års kongress, samtidigt som Metall beviljades medlemskap i LO. Efter 1909 års kongress finns det inga uppgifter eller bestämmelser i LO eller dess förbundsstadgar om kollektiv anslutning av fackliga organisationer till något politiskt parti.

Den starka kritiken bland medlemmarna mot kollektivanslutningen har under det senaste året resulterat i en livlig debatt inom LO och dess förbund. Belysande för resultatet av denna debatt är den undersökning som LO-tidningen i januari genomförde med ordförandena i de olika LO-förbunden. Tidningens undersökning gav till resultat att fjorton förbundsordförande inom LO är emot kollektivanslutningen i dess nuvarande form. Sex ser gärna en översyn av gällande former, medan enbart fyra är för kollektivanslutningen i dess nuvarande form.

Inom LO och det socialdemokratiska partiet har man därför under det senaste halvåret diskuterat en återgång till det tidigare systemet där de lokala fackliga organisationerna, i stället för deras medlemmar, ansöker om medlemskap i det socialdemokratiska partiet. För att den enskilde fackföreningsmedlemmen skall bli medlem i det socialdemokratiska partiet skulle det krävas en aktiv handling från den enskildes sida via t. ex. en särskild anmälan.

Diskussionen kring denna anslutningsform kommer med stor sannolikhet att fortsätta inom LO och SAP, bl. a. på den nu aktuella partikongressen. Något definitivt beslut i den ena eller andra riktningen är dock, enligt det senaste numret av LO-tidningen, inte att vänta inom den närmaste framtiden.

Diskussionen angående de fackliga organisationernas möjlighet att bli medlemmar i ett politiskt parti rör en central del av vår demokrati. Vilka blir konsekvenserna om juridiska personer – fackliga organisationer, ideella

organisationer eller rent av företag – i framtiden blir medlemmar i något politiskt parti? Kommer detta att innebära en förstärkning eller uttunning av den enskilda medborgarens roll i vår demokrati?

Gränsdragningen mellan offentliga myndigheter och de fackliga organisationerna har under senare år, på vissa områden, blivit diffus. Denna utveckling är ett resultat av att statsmakterna genom lagstiftning ålagt de fackliga organisationerna att företräda arbetstagaren t. ex. beträffande vissa arbetsmiljö- och medinflytande frågor.

Med stöd av det anförda vill jag till justitieministern ställa följande fråga:

Avser justitieministern att vidta åtgärder som förhindrar att juridiska personer – som t. ex. fackliga organisationer – blir medlemmar i politiska partier?

den 28 september

1978/79:11 av *Rune Jonsson* i Husum (s) till industriministern om åtgärder för att säkerställa sysselsättningen vid Berol Kemi AB:s anläggningar i Örnsköldsvik:

Berol Kemi AB:s styrelse behandlade den 13–14 september i år företagets långsiktiga planering. Vid en efterföljande presskonferens redogjorde företagets verkställande direktör för vad planen innebär för de i företaget ingående industrierna. Av referat från presskonferensen framgår att sysselsättningen i företagets anläggningar i Örnsköldsvik kommer att minska från nuvarande 220 personer till 80 personer – i sämsta fall till endast 20.

När statens stöd till Berol Kemi AB för oxo-projektet beslutades av riksdagen framgick av propositionen att oxo-projektet var en förutsättning för att långsiktigt säkerställa råvarubasen för tillverkningen även i Örnsköldsvik. Det var med andra ord förutsättningen för att klara sysselsättningen i Örnsköldsviksområdet och uppfattades av alla berörda som en garanti för fortsatt sysselsättning i detta område. Samma synpunkter framkom också vid den uppvaktning som företagsledning och anställda hade för industriministern före beslutet.

Skulle den föreslagna nedskärning av anställda som redovisades vid presskonferensen verkställas, innebär det inte bara en katastrof för de anställda utan för hela Örnsköldsviksområdet.

Med anledning av det anförda vill jag fråga:

Vilka åtgärder tänker industriministern vidta för att säkerställa sysselsättningen vid Berol Kemi AB:s anläggningar i Örnsköldsvik?

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Anmälan av inter-
pellationer*

1978/79:12 av *Anton Fågelsbo* (c) till statsrådet Olof Johansson om eltaxor baserade på självkostnadsprincipen:

Medvetenheten om behovet av hushållning med våra energi- och naturresurser har under senare år blivit allt större. Allt fler har insett nödvändigheten av energisparande åtgärder. Samtidigt har man såväl från företagens som från de enskilda människornas sida blivit alltmer uppmärksam på kostnaderna för energin, och det har från skilda håll påtalats att kostnaderna för elenergin på ett omotiverat sätt varierar över landet.

Enligt min mening måste huvudprincipen vara att eltaxorna skall vara kostnadstroga och baserade på självkostnadsprincipen. Det kan givetvis av energipolitiska skäl vara motiverat med vissa avsteg från denna princip. Dessa avvikelser måste dock bäras solidariskt av alla, och det får exempelvis inte vara så, att priserna på elström i glesbygd subventionerar för låga taxor i tätorterna.

Det har dock framkommit uppgifter om att ett statligt företag, Vattenfall, tecknat avtal med företag om leverans av rabatterad energi i områden där Vattenfall haft konkurrens från annan råkraftsleverantör eller från företag med möjligheter att åstadkomma kraftproduktion genom utbyggnad av mottrycksanläggningar i kombination med fjärrvärme. De kontrakt som tecknats avser längre tidsperioder, och de förluster som uppstått genom dessa kontrakt har täckts genom prishöjningar för distributörer i de områden där Vattenfall har en monopolställning. Ett statligt företag som tillhandahåller en för alla människor oundgänglig nytta har således tecknat förlustbringande avtal när konkurrens förelegat och täckt dessa förluster i områden där Vattenfall är ensam råkraftsleverantör. Man synes därigenom bl. a. ha förhindrat en för landet önskvärd utbyggnad av kraftvärmeproduktionen och snedvridit betydelsen härav för boende och sysselsättning i vissa områden.

Enligt min mening måste kostnaderna för de nyttigheter samhället eller samhällseliga organ tillhandahåller vara rättvist fördelade över landet. Det kan inte vara rimligt att ett statligt företag på grund av sin monopolställning kan fatta beslut som strider mot riksdagens beslut att alla människor oavsett bostadsort skall beredas likvärdiga livsförhållanden.

Med anledning härav ber jag att få ställa följande fråga till energiministern:

Vilka åtgärder är statsrådet beredd att vidtaga i syfte att garantera alla elkonsumenter eltaxor baserade på självkostnadsprincipen?

1978/79:13 av Jörn Svensson (vpk) till industriministern om politiken för tekoindustrin:

Tisdagen den
3 oktober 1978

Ett ofta använt talesätt lyder: "Medan gräset växer dör kon." Det kan stå som rubrik för tekopolitiken i Sverige.

Sysselsättningen inom tekoindustrin har drastiskt rasat neråt. Ytterligare företag vacklar. Tusentals arbeten hålls uppe med hjälp av företagssubventioner. Importnivåer godtas som bestående fast de ligger långt högre än för några få år sedan. Läget kräver snara åtgärder och klar målinriktning i industripolitiken.

Men det politiska läget är oklarare än någonsin. Ingenstans är det politiska dubbelspelet och inkonsekvenserna så ohöljda som i tekopolitiken. Det gäller för både regeringen och den socialdemokratiska oppositionen.

Vi har inte råd att förlora ett enda tekojobb, säger industriministern i Skene. Ytterligare minskning är nödvändig, säger samma minister samtidigt i riksdagen.

Rädda jobben i teko! ropar socialdemokraternas politiker – och förespråkar 70–75 % import, vilket är liktydigt med att slå ut minst 10 000 jobb till.

Det måste göras slut på denna oklarhet och denna orimliga situation för textilregionerna och deras 40 000 arbetare. Vissa grundläggande politiska frågor måste klarläggas *nu*.

Man kan inte passivt vänta på textildelegationen. Den kan inte ge de politiska ramarna. Det kan bara regering och riksdag göra. Detaljerna i tekopolitiken kan anstå tills delegationens material föreligger. Men ramarna är en politisk fråga i vilken de politiska myndigheterna har att styra delegationen, inte tvärtom. Delegationen kan bara utreda följderna av olika alternativ och olika politiska förutsättningar. Delegationens ordförande efterlyser själv i Beklädnadsarbetarförbundets jubileumsskrift den nivå på sysselsättningen som skall råda. Hans åsikt är att den måste bestämmas mycket snart. Nils Åsling, inte Gunnar Lund, måste komma med förslag.

En rad politiska frågor måste få svar. Tekoindustrins nedskärning motiveras med bl. a. "den internationella arbetsdelningen". Men denna arbetsdelning ändras ständigt. Man kan i dag inte hävda att lågprisländer skall hålla sig till enklare produkter. Man kan inte hävda att svensk tekoindustri skall underkasta sig varje förändring i Hongkong, Thailand, Taiwan eller Syd Korea.

Den internationella arbetsdelningen är en ekonomisk myt. Den leder till nackdelar både för fattiga nationers folk och för folk i de avancerade industriländerna. En rad ekonomer, från Liszt till Myrdal, är överens om att nationell differentiering och viss basproduktion i alla branscher leder till bättre ekonomi för en nation än liberal specialisering. Varför skall då denna falska dogm få kasta ut tekoarbetarna i arbetslöshet?

Tekoindustrin är redan starkt nedskuren. Ytterligare ras förstör förutsättningarna för hela branschen. Detta slutliga ras kommer, ifall mer tid förloras.

Anmälan av interpellationer

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Anmälan av inter-
pellationer*

Teknoindustrin är starkt regionalt koncentrerad. Hela bygder hotar att försänkas i kronisk depression. Trots detta har varken den sittande eller den förra regeringen visat några som helst program för ny industri, för tekoregionernas utveckling, för bemästrande av den sociala situationen strukturellt och på sikt.

Mot bakgrund av detta desperata och brådskande läge får jag till industriministern ställa följande frågor:

1. När redovisar tekodelegationen till regeringen?
2. Hur många arbeten inom teko är statsrådet beredd att sätta som mål?
3. Ämnar regeringen hålla på den alltmer föråldrade och orimliga principen om internationell arbetsdelning?
4. Finner regeringen en importnivå på 70–75 %, rimlig, när nivån för mindre än fem år sedan var 50 % och då ansågs hög?
5. Vilka program förbereder regeringen för ny sysselsättning till de utpräglade tekoregionerna och tekoorterna?
6. Varför har nämnda program dröjt så länge, trots att tekokrisen är av så gammalt datum?

1978/79:14 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till statsministern om energipolitiken:

Debatten i energifrågan under sommaren och hösten har koncentrerats kring frågan om huruvida de två färdiga reaktorerna Forsmark 1 och Ringhals 3 skall laddas eller inte. Vänsterpartiet kommunisterna har sedan 1975 hävdade att laddning av nya reaktorer inte bör ske förrän det klart har bevisats att kärnkraften utgör lösningen på Sveriges energiproblem. Ingenting har framkommit sedan 1975 som visar att så är fallet. Tvärtom har både energikommissionens material och andra rapporter, såväl inhemska som utländska, visat att kärnkraften blir dyrare, att säkerhets- och driftproblemen är större samt att alternativa energikällor och energisparande åtgärder erbjuder mycket större resurser än vad vi visste 1975.

Allt detta talar emot en laddning av nya reaktorer, men det är inte det som är huvudfrågan. Oavsett vilket beslut regeringen kommer fram till i den frågan, är problemet marginellt och påverkar inte vår framtida energipolitik och energiförsörjning på något avgörande sätt. Det viktiga är att så fort som möjligt fatta ett beslut om vilken energipolitik vi skall ha i framtiden. Det har i skilda sammanhang tidigare talats om "kärnkraftsparentesen". Om det skall bli möjligt att sätta den, behövs det ett principbeslut emot kärnkraft snarast möjligt. Varje uppskov med ett sådant beslut binder oss fastare till kärnkraften, förhindrar att tillräckliga resurser satsas på alternativ teknologi och möjliggör fortsatta felinvesteringar i kärnkraftsutbyggnad och kärnkraftsindustri.

Det finns, som här nämnts, en lång rad av tunga invändningar mot kärnkraft. En av de viktigare gäller bränsleförsörjningen till den typ av reaktorer som vi har i det svenska kärnkraftsprogrammet. Vi är helt beroende

av utlandet för att få bränsle till våra reaktorer. Enligt alla tillgängliga uppgifter är världens tillgångar av det uran som vi kan använda i reaktorer begränsade, och en bristsituation kommer att uppstå redan på 1990-talet. Vi får således en urankris lika snart som vi får en oljekris, om vi inte övergår till andra reaktortyper med bättre bränsleekonomi, dvs. bldreaktorer med plutonium som bränsle eller andra liknande reaktortyper.

Statsministern har vid ett flertal tillfällen uttalat att marschen in i kärnkraftssamhället måste stoppas. Det är då angeläget att redovisa konsekvenserna av att vi binder oss till kärnkraften som energikälla, inte bara på kort sikt fram till 1990 utan också för tiden därefter.

Mot denna bakgrund vill jag fråga statsministern:

1. För hur lång tid och från vilken leverantör är bränsle säkrat till de sex reaktorer som nu är i drift?
2. Hur är det tänkt att bränsleförsörjningen skall ordnas, om vi får 13 reaktorer i drift enligt 1975 års beslut?
3. Om inte ett avvecklingsbeslut fattas nu och genomförs fram till 1990, vilka alternativ står oss då till buds efter denna tidpunkt?
4. Vill statsministern biträda ett beslut om avveckling av kärnkraft i höst?

1978/79:15 av *Rolf Hagel* (apk) till arbetsmarknadsministern om översyn av bestämmelserna om utbildningsbidrag, m. m.:

Enligt en undersökning av effekten av den s. k. 25-kronan som på arbetsmarknadsdepartementets uppdrag utförts av två ekonomer vid Lunds universitet, Jan Petersson och Vassilis Vlachos, är kontrollen av företagets behov av statligt stöd alltför bristfällig – för att inte säga obefintlig. Det förhållandet att det är företagsledningarna som själva bedömer hur många anställda som riskerar att bli uppsagda resp. permitterade, har enligt undersökningen resulterat i missbruk av utbildningsstödet. De bågge ekonomerna hävdar att endast 40 % av den utbetalade bidragssumman – över 700 milj. kr. – hade behövts för att undvika uppsägningar och permitteringar.

Rapporten skall som bekant redovisas för OECD. Men det är de svenska skattebetalarna som har ett omedelbart intresse av att få klarlagt huruvida deras pengar används i syfte att minska arbetslösheten eller till övervägande del för att öka företagets vinster.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till arbetsmarknadsministern få ställa följande frågor:

1. Avser statsrådet att se över bestämmelserna för utbildningsbidrag i syfte att förhindra missbruk?
2. Kan utredningsresultatet föranleda en eftergranskning av redan utbetalade medel, och kan återbetalning till statskassan komma i fråga?

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

1978/79:16 av *Olle Wästberg* i Stockholm (fp) till statsministern om avvísningen av vissa svenska medborgare som ämnat besöka Polen:

I april i år besökte statsministern Polen och fick då löftet att avvísningar vid den polska gränsen av judar som flytt från Polen och numera är svenska medborgare skall upphöra.

Sedan statsbesöket och löftet har ca 20 avvísningar skett.

Bara ett par dagar efter statsbesöket avvísades den 18 april tre svenskar av judisk härkomst utan motiveringar när de kom med färjan till Swinoujście.

28 april. Swinoujście. När passkontrollanten såg födelseorten i passet stavat på polska tog han passet med sig och försvann. Återkom efter tjugo minuter och meddelade att någon inresa inte var möjlig. Ingen förklaring lämnades.

29 april. Swinoujście. Familj med två barn nekades utan orsak inresa. Mannen vars fader är polsk jude har tidigare fått komma in i Polen.

30 april. Pomellan, vid östtyska gränsen. Den inresande svenske medborgaren av judisk börd fick lämna uppgift om när han lämnat Polen (1969). Uppmanades utan motivering resa hem till Sverige igen.

30 april. Swinoujście. Avvísades en person sedan passkontrollanten frågat när utvandring från Polen skett (1970).

30 april. Warszawas flygplats. En person av judisk härkomst tvingades återvända med nästa plan till Sverige utan att få besöka sin dotter i Polen.

13 maj. Warszawas flygplats. En person officiellt inbjuden till en konferens i Warszawa avvísades med orden: "Sådana som ni borde veta att ni inte är välkomna hit."

19 maj. Swinoujście. Avvísades en person som tidigare besökt Polen flera gånger. Jude. Fick fylla i blankett med uppgift om utvandringsår (1969). "Ni är inte välkommen hit."

21 maj. Warszawas flygplats. Avvísades en person utan skäl. Fadern av judisk härkomst. Flyttade till Sverige 1971.

24 maj. Kunowice. Två judar, som tidigare besökt Polen sedan de utvandrat, avvísades när de kom med tåg via DDR.

27 maj. Polska generalkonsulatet i Stockholm. En utvandrare som besökt Polen två gånger sedan 1969 vägrades inresetillstånd.

27 maj. Warszawas flygplats. En person som skulle besöka sin sjuke fader avvísades. Judisk börd. Fick efter ett dygn tillstånd av humanitära skäl, men också besked om att hon inte var önskvärd i fortsättningen.

Början av juni. Generalkonsulatet i Malmö. En person fick negativt besked om inresa efter en förfrågan som lämnades i februari. Ingen motivering.

25 juni. Warszawas flygplats. Avvísades en person utan något skäl.

30 augusti. Avvísades två av Per Ahlmarks medarbetare på Warszawas flygplats.

I slutet av 1960-talet och början av 1970-talet invandrade omkring 3 000

polacker till Sverige. De flesta var judar och kom hit i flykt undan de antisemitiska kampanjerna i Polen. Ungefär 300 av de 3 000 polacker som nu blivit svenska medborgare har på olika sätt fått meddelanden om att de inte får komma tillbaka till Polen på besök. Något officiellt skäl till denna vägran har aldrig givits. I realiteten är skälen uppenbara. Den polska antisemitismen lever vidare.

Den muntliga överenskommelse som nåtts i syfte att få slut på dessa avvísningar tycks inte ha fått någon praktisk effekt. Detta innebär att vissa svenska medborgare – de som är judar av polsk härkomst – diskrimineras. Det bör ingen svensk regering acceptera.

De noter i avvísningsfall som den svenske ambassadören i Warszawa överlämnat till det polska utrikesministeriet har som regel inte besvarats.

Anser statsministern att Polen brutit mot den muntliga överenskommelse som gjordes vid statsbesöket i april?

Vilka åtgärder ämnar svenska myndigheter vidta mot att svenska medborgare av judisk börd avvisas vid Polens gräns?

Anser statsministern att avvísningarna motiverar att det polsk-svenska visumavtalet sägs upp?

1978/79:17 av *Rolf Hagel* (apk) till industriministern om betydelsen för sysselsättningen av statligt stöd till multinationella företag:

I det omskrivna TV-programmet Ett fall för Åsling gjordes gällande att det multinationella företaget Electrolux erhållit betydliga förmåner vid den uppgörelse som träffades den 23 maj i år mellan företaget och industriministeriet. Bl. a. skulle 1,2 milj. kr., som arbetsmarknadsstyrelsen krävt i skadestånd för avtalsbrott, ha efterskänkts. Vidare gjordes gällande att kravet på att företaget skulle garantera 430 personer anställning i Hälleforsnäs hade ändrats till att gälla hela Flens kommun.

Av den undersökning som LO:s utredningsavdelning företagit angående sysselsättningen i 22 svenska multinationella företag (undersökningen omfattar åren 1971–1976) framgår att dessa företag ökade sysselsättningen i Sverige med endast 1 %, medan antalet anställda i utlandet ökade med 11 %. Bland de företag som *minskat* antalet anställda i Sverige intar Electrolux en särställning. Nettominskningen i Sverige var 3 970, medan ökningen utomlands var 14 635 personer.

Mot bakgrund av dessa fakta och det förhållandet att sedan den nuvarande regeringens tillkomst det statliga företagsstödet – subventionerna – överskridit industriinvesteringarna ter det sig i högsta grad oklokt med miljon-tilldelningar till företag, vilkas politik syftar till att minska sysselsättningen i Sverige.

Med hänvisning till det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till industriministern ställa följande fråga:

Anser sig statsrådet ha full garanti för att statligt stöd till multinationella svenska företag främjar sysselsättningen i Sverige?

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Anmälan av inter-
pellationer*

1978/79:18 av *Tore Claeson* (vpk) till statsrådet *Birgit Friggebo* om bostadspolitik:

Hyrorna stiger snabbare än någonsin under efterkrigstiden. Den öppna bostadsbristen har kommit tillbaka. Ungdomar, lågavlönade och invandrare drabbas särskilt hårt. I åtskilliga kommuner kringskärs rätten till en egen bostad på så sätt att arbetslösa ungdomar – och de tycks bli allt fler – vägras bostad därför att de förmodas inte kunna klara hyran. De får eller kan å andra sidan inte ta arbete just därför att de inte har någon bostad. De drabbas dubbelt.

Många lönarbetare tvingas se sig om efter sämre, billigare bostäder, medan de som har det bättre ställt köper lägenhet eller villa. Det byggs allt färre hyreslägenheter. De ekonomiska orättvisorna mellan olika boendeformer tilltar. En ökad åtskillnad och social isolering följer i spåren på en våldsam fastighetsspekulation, ökad privatisering med andelslägenheter och villahandel.

Den socialdemokratiska regeringen tog aldrig på allvar upp en strid med fastighets- och spekulationskapitalet. Den borgerliga regeringen gynnar spekulation i mark och fastigheter, de stora monopolen inom byggande och materialtillverkning, de stora kapitalägarna och bankkapitalet. Regeringen försöker nu komma förbi problemet med de höga hyrorna och tilltagande orättvisor genom åtgärder som innebär ökad satsning på det privata fastighetskapitalet och en allmän privatisering i boendet.

Ett utbyggt system med ägandelägenheter och småhus samt en avrustning av de allmännyttiga (kommunala) bostadsföretagen ingår som åtgärder i en borgerlig bostadspolitik. Vidare diskuterar man förändringar som innebär sämre service och underhåll och lägre utrustningsstandard i hyreslägenheter. Man fortsätter att satsa på ökat småhusbyggande och en bostads- och skattepolitik som gynnar höginkomsttagare, ägare av hus och lägenheter, på bekostnad av dem som hyr.

Den kapitalistiska krisens bördor vältras över på de arbetande, bl. a. genom kraftigt höjda hyror. Höjningskrav på ca 20 kr./m² har framförts av de kommunala bostadsföretagen. Höjningar av sådan storlek betyder ca 125–150 kr. per månad för en normal trerumslägenhet. Enbart för att kompensera detta behövs minst 2 kr. i timmen i lönehöjning. Eftersom de små lönehöjningar som avtalsrörelsen gav redan är uppätta av andra prisökningar, finns det inget utrymme för nya hyreshöjningar. Allt fler hyresgäster-lönarbetare säger därför nej och kräver hyresstopp och en ny bostadspolitik som tar itu med orsakerna till och förhindrar nya hyreshöjningar. Vpk föreslår direkt statligt stöd till de allmännyttiga bostadsföretagen. Därmed hindrar man höjningar också i de privatägda fastigheterna. De allmännyttiga bostadsföretagen har bestämda bostadssociala uppgifter och därmed ett större ansvar och behov av stöd. Sådant stöd enbart till allmännyttan innebär att det hittills för hyresgästerna ogynnsamma bruksvärdessystemet utnyttjas *mot* de privata fastighetsägarna. Därigenom blir också det privata fastighetsägandet mindre intressant för kapitalet.

Om allmännyttan verkligen behöver ökade intäkter motsvarande i genomsnitt 20 kr./m² betyder det närmare en miljard kronor för att undvika nya hyreshöjningar. Kostnaderna behöver knappast bli så stora efter genomgång av kalkylerna, och dessutom tillkommer att stat och kommun slipper betala de höjda bostadstillägg som automatiskt följer med höjda hyror.

Naturligtvis är det ändå mycket pengar, men de kan ställas i relation till att villaägarnas avdragsrätt innebär ett beräknat skattebortfall på flera miljarder per år och att bidrag och lån till storfinansen uppgår till mångdubbla belopp. Enbart den årliga *ökningen* av stödet till villaägare beräknas ju uppgå till en miljard kronor. Det finns pengar i statskassan om regeringen verkligen vill utjämna något av orättvisorna mellan framför allt höginkomsttagare med stora villor och hus å ena sidan och vanliga hyresgäster å andra sidan. Man kan använda dessa pengar till hyresgästernas bästa *om* stödet till hyresgästerna uppfattas som en politisk nödvändighet.

Hyran är en tung post i budgeten för många hushåll. Under 1970-talet har hyrorna skjutit kraftigt i höjden och t. o. m. ökat snabbare än den kraftiga allmänna inflationen. Åren 1970–1977 ökade konsumentprisindex med 80,5 %, medan den genomsnittliga årshyran för en hyreslägenhet under samma tid ökade med 92,5 %. När allmännyttiga bostadsföretag och privata fastighetsägare nu ånyo vill höja hyrorna för att få s. k. självkostnader täckta (allmännyttan) eller öka sina vinster (privatvärdar) möts de av ett alltmera bestämt motstånd från hyresgäster som helt enkelt inte orkar med fler hyreshöjningar.

Hyresgästernas riksförbund har ställt krav på statligt stöd till de allmännyttiga bostadsföretagen för att hålla hyreshöjningarna nere. Förbundet vänder sig emot kraven på nya hyreshöjningar och har meddelat att man i vart fall inte kan acceptera mera än 7 kr./m² fram till sista december 1979 och vill åstadkomma ett sådant "tak" genom lagstiftning.

Vpk, som redan under tidigare år fört fram krav på statligt stöd till allmännyttan för att undvika nya höjningar, menar att den aktuella situationen motiverar och kräver ett absolut stopp för hyreshöjningar. Vpk upprepar därför kravet på hyresstopp genom statligt stöd till allmännyttan, dvs. att staten skall svara för hela kostnaden för att åstadkomma detta, inte bara den del som ligger över en eventuell höjning med 7 kr/m².

Det är nu de kommunala bostadsföretagen måste erhålla statligt stöd, t. ex. genom ränte- och amorteringsfria lån, för att förverkliga ett hyresstopp. Det är nu det gäller att åstadkomma en "nollställning" i avvaktan på åtgärder som kan stoppa hyresutvecklingen och pressa hyrorna. Det är nu regeringen måste ingripa och stoppa hyresutplundringen. Nästa steg måste vara kraftåtgärder mot all spekulation i mark, byggande, byggmaterial och finansiering. Detta steg måste innebära en bostadspolitik för lägre boendekostnader, ökat bostadsbyggande, bättre bostadsmiljöer och verkligt hyresgästinflytande.

Några huvudkrav som måste genomföras för en ny bostadspolitik är:

Hyresstopp genom statligt stöd till de kommunala bostadsföretagen i form av ränte- och amorteringsfria lån.

Prisstopp och prissänkningar på byggnadsmaterial, effektiv priskontroll och

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av inter- pellationer

prisövervakning i hela byggbranschen.

Ökning av bostadsbyggandet till minst 75 000 lägenheter per år, varav flertalet i flerfamiljshus, en kraftig ökning av sanering och upprustning av bristfälliga lägenheter liksom byggande av kollektivhus och andra åtgärder för kollektivt boende.

Regionala bostadsförsörjningsprogram för att bygga bort bostadsbristen och bristerna i bostadsmiljön, en ordentlig höjning av bidragen till förbättring av boendemiljön.

Förbättrade bostadsbidrag, höjning av övre hyresgränser och inkomstgränserna, sänkning av åldersgränsen för rätt till bostadsbidrag från 18 till 17 år.

Obligatorisk kommunal bostadsförmedling för alla nyproducerade och ledigblivna lägenheter med skyldighet för fastighetsägare att ta emot anvisad hyresgäst.

Skärpt lagstiftning och kraftåtgärder mot fastighets- och lägenhetsspekulation, priskontroll vid försäljning av småhus och bostadsrättslägenheter, begränsning i avdragsrätten för upprustning och ombyggnad av hyreshus, skärpning av realisationsvinstbeskattningen.

Ökade möjligheter för kommunala markförvärv och tomträttsupplåtelser, bl. a. genom större anslag till marklånefonden och förbättrade låne- och räntevillkor.

Ekonomisk rättvisa mellan olika boendeformer, exempelvis genom begränsning av ränteavdragen till skuldbelopp på högst 200 000 kr., avdrag från skatt och inte från inkomst och förhöjd intäktschablon för taxeringsvärden över 200 000 kr.

Stopp för nya taxehöjningar för el och vatten som drabbar vanliga hyresgäster, rättvisa taxor genom översyn och omkonstruktioner i syfte att få en omfördelning där storförbrukare inom industri och handel får ta en större andel av kostnaderna.

Förbättrad bygg-, mark-, hyres- och sancringslagstiftning genom förändringar som tillförsäkrar hyresgästerna rätt till stridsåtgärder, större rättigheter och inflytande då det gäller planering, byggande, utformning, förändring och förvaltning av bostäderna och närmiljön.

I kampen för en ny bostadspolitik måste också följande grundläggande krav ställas för att angripa orsakerna till dagens bostadspolitiska missförhållanden:

Statlig bostadsbank för totalfinansiering av bostadsbyggande och följdinvesteringar. Enhetslån, med låg och fast ränta och med förlängd amorteringstid, till allmännyttiga och kooperativa bostadsföretag.

All mark för samhällsbyggande överföres i kommunernas ägo; upplåtelser av mark får endast ske mot tomträtt.

Alla hyreshus i kommunal ägo med kollektiv förvaltning genom ett successivt överförande av alla privata hyreshus – i första hand de större husen i tätorternas centrala delar.

Förstatligande av byggnadsmaterialindustrin, i första hand av de monopoliserade, tunga delarna.

Statliga och kommunala byggföretag för byggande av bostadsområden.
Med hänvisning till det anförda vill jag till statsrådet ställa följande frågor:

1. Kommer regeringen att föreslå något statligt stöd till de allmännyttiga bostadsföretagen för att förhindra nya hyreshöjningar i befintliga hyreshus?
2. Vilka åtgärder vill regeringen vidta för att stoppa eller begränsa kostnadsundersökningarna för nya hyres- och bostadsrättshus hos kommunala och kooperativa företag?
3. Överväger regeringen några förslag till förbättringar av bostadsbidragen genom bl. a. en höjning av övre hyresgränser och inkomstgränser?
4. Är regeringen beredd att föreslå åtgärder som kan öka bostadsbyggandet till minst 75 000 lägenheter per år med satsning i första hand på flerfamiljshus och hyreslägenheter?

1978/79:19 av Jörn Svensson (vpk) till industriministern om varvskrisen:

Regeringen avlämnar inom kort sin proposition i varvsfrågan. Väsentliga huvuddrag däri är redan kända via massmedia och förtroliga underhandsexemplar av propositionstexten.

Avsikten med denna interpellation är inte att föregripa utskotts- och kammarbehandling av proposition och motioner. Avsikten är att begära svar på vissa starkt akuta frågor samt på frågor rörande hela förberedelsen av propositionen. I dessa stycken kan stark kritik riktas mot hela handläggningen.

Regeringens varvspolitik är inte endast ett fullföljande av den förstörelseprocess som inleddes under den socialdemokratiska regeringen. Den innebär också ett medvetet undvikande av grundläggande sidor av problemet. Den har också kombinerats med vissa oklara ageranden i konkreta frågor.

Några exempel.

Regeringen har medverkat till att driva Kockums varv till akut kris. Regeringen understödde hösten 1977 konkursryktena, intog en helt passiv hållning till naturgasfrågan och vägrade att i något avscende stödja Kockums.

Regeringen har, trots upprepade påpekanden, inte tagit några kontakter med sådana länder, bl. a. socialistiska, som har intresse av att stärka sina högsjö- och inrikesflottor och därvid delvis utnyttja utländsk varvskapacitet.

Den nuvarande regeringen har, lika litet som den föregående, uppvisat någon politik för den inrikes sjöfartens utveckling i Sverige. Därmed har man försummat ett för varven betydelsefullt objekt.

Regeringen har inget program för snabbutveckling av kollektiva trafiksystem. Därmed har man avstått från att utveckla en marknad, där varvens kapacitet varit av intresse.

Det är känt att styrelsen för AB Svenska Varv avvisat erbjudna projekt på grund av penningbrist. Detta torde inte ha skett utan regeringens goda minne,

något som stärker intrycket av en helt medveten avsikt att avveckla hellre än att utveckla.

De arbetande vid Götaverken i Göteborg har tagit fram ett betydande program för ny produktion, som skulle kunna realiseras med befintlig kapacitet. Regeringen tycks inte i något sammanhang ha använt eller ens observerat detta.

För de regioner som i första hand drabbas av varvskrisen saknas alltså – efter många år – alla som helst medvetna och planmässiga sysselsättningsprogram. De åtgärder som vidtagits under de båda regeringarna inskränker sig till de i snäv mening mest nödvändiga socialpolitiska. Inga nya industrier, inga långsiktiga program, inga specialåtgärder för att angripa den allmänt svåra arbetslösheten i Göteborgs-, Malmö/Landskrona- eller Gävlerregionerna har signalerats. Regeringen låter varvskrisen sprida sina verkningar på det allmänna arbetsmarknadsläget utan att man handlar.

Vid sidan av de frågor som kommer att behandlas, när riksdagen börjar arbeta med propositionen finns alltså en rad frågor, av vilka flera kräver omedelbara svar. Mot denna bakgrund får jag ställa följande frågor till industriministern:

1. Varför har regeringen passivt åsett varvskrisens utveckling i Malmö och faktiskt idkat passivt motstånd mot försöken att bryta den?
2. Vilken är regeringens *egentliga* inställning till naturgasfrågan?
3. När ämnar regeringen ta systematiska kontakter med länder, vilka önskar bygga ut sina flottor?
4. Planerar regeringen någon utveckling av den inrikes sjöfarten?
5. Vilka områden av den framtida industriutvecklingen bedömer regeringen som intressanta för varvens avsättning?
6. När ämnar regeringen presentera utvecklingsprogram för de drabbade varvsregionerna?
7. Varför saknar den kommande varvspropositionen analys av och ställningstagande till så många bland de här nämnda frågorna?

1978/79:20 av *Eivor Marklund* (vpk) till industriministern om konstgödsel-tillverkning i Norrbotten:

Norrbotten upplever i dag en sysselsättningskris värre än den på 1930-talet. Flyttlasspolitiken är återigen ett faktum. Familjer splittras. De unga tvingas mot sin vilja söderut. Men människorna i Norrbotten formerar ett allt större motstånd mot en fortsatt utarmning av sin landsända. De kräver rejäla tag för att tillvarata länets rikedomar.

Vänsterpartiet kommunisterna har år efter år krävt ett samhälleligt styrt investeringsprogram för att lägga grunden till en framsynt samhällsutveckling i Norrbotten.

Det är mot denna bakgrund som vänsterpartiet kommunisterna i Norrbotten företagit en utredning angående möjligheterna att etablera tillverkning av konstgödsel (NPK) i Norrbotten. Denna skulle utgöra en viktig del av framtida förädlingsindustri i länet.

Av vpk-Norrbottens utredning framgår att alla erforderliga primära ämnen finns tillgängliga i Norrbotten.

Anrikning av apatit (fosfor) ur Kirunamalmen har redan beslutats. *Kaliumråvaran* finns i Aitikgruvan i Gällivare att utvinna med lakningsteknik (jfr Mineralutredningen s. 305). *Kvävet* skulle kunna utvinnas ur överskottsgasen vid koksverket i Luleå. Erforderliga mängder kalksten finns på ett flertal platser i Norrbotten (t. ex. Norvijaur, Masugnsbyn, Prästhalm). För processen erforderlig svavelsyra skulle kunna framställas vid sintring av Kaunisvaaramalmen. Talk finns i rikliga mängder vid Lautakoski i Pajala kommun. I Aitik finns dessutom turmalin, ur vilket spårämnet bor kan framställas. Andra spårämnen, såsom koppar, järn och mangan, för framställning av komplett fullgödsel finns också som känt i Norrbotten.

Det svenska jordbrukets behov av konstgödsel täcks f. n. enligt tillgänglig statistik på det sätt som följande uppställning visar:

<i>Råvaror</i>	<i>Tusen ton</i>	<i>Inköpsvärde (milj. kr.)</i>	<i>Kr/ton</i>	<i>Inhemsk försörjn.</i>
Fosförråvaror	447,9	120,1	270	0
Kaliumklorid	168,9	42,4	250	0
Kaliumsulfat	32,0	11,6	360	0
Kalksten	23,5	0,4	17	100
Talk	11,0	1,4	127	90
Magnesiumsulfat	0,3	0,1	333	0
<i>Mellanprodukter</i>				
Fosforsyra (inköpt)	20,7	53,8	2 600	100(?)
Svavelsyra (inköpt)	300,3	29,3	97	100(?)
Kalciumklorid	11,1	3,0	270	100(?)
Borater, perborater	1,4	0,7	500	0

Av detta framgår att det svenska jordbruket f. n. är beroende av importerade färdigprodukter och råvaror.

Jordbruksdepartementet har liksom miljövärdorganisationerna vid upprepade tillfällen efterlyst bättre och miljövänligare konstgödningsmedel. Sådana produkter har tidigare funnits i Sverige men har nu försvunnit ur marknaden i samband med gödselindustrins koncentrationsprocess. De konstgödningsmedel som nu finns att köpa i Sverige är av dålig kvalitet och har en starkt försurande effekt i användningsmiljön. Sålunda har Cementa-koncernen i en utredning konstaterat att övergången från de tidigare tillverkade konstgödningsmedlen till dagens utbud innebär ett ökat behov av kalkning i jordbruket med inte mindre än 40 %.

Behovet av ett nytt och bra konstgödningsmedel kan alltså sägas vara väl dokumenterat.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslog 1977 tillsammans med facket på koksverket att en ammoniakfabrik skulle byggas vid koksverket i Luleå. Detta förslag har även förts fram till Norrbottensdelegationen. Delegationen beslöt då att finansiera en utredning som företagsekonomiskt skulle jämföra ammoniakstillverkning med den av SSAB föreslagna användningen som förbränningsgas i ett kraftvärmeverk. Vid tidpunkten för denna utredning var det inte allmänt känt att alla råvaror för NPK-konstgödsel finns i

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Anmälan av interpellationer

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Meddelande om
frågor*

Norrbotten.

Noteras kan i marknadsundersökningen att utredaren anser att ett projekt inriktat på NPK-gödseltillverkning är framtidsinriktat.

I den del av utredningsmaterialet som avser de tekniska förutsättningarna kan konstateras att den tekniske utredaren inte varit underrättad om att kalium finns i Aitik. Detta har medfört att utredningen företagits med felaktiga förutsättningar. Utredaren konstaterar också att ammoniaktillverkning anses vara ett av de mest passande användningsområdena för överskottsgas från koksverk och att denna hantering nu upplever en renässans.

Förutom NPK-gödsel erhålles ur processen så stora mängder gips att Sverige skulle bli självförsörjande. Detta skulle kunna ge underlag för en gipsskivfabrik i Norrbotten. Export till cementfabriken i finska Kolari är också tänkbar. Inom byggnadsindustrin utvecklas också f. n. en ny golvläggningsteknik, s. k. självnivellerande golv. Vid tillämpning av denna teknik åtgår stora mängder gips. Hela det svenska behovet av gips importeras f. n. till Sverige.

Vid sidan av gips erhålles även flusspat ur NPK-processen för stålindustrins, t. ex. SSAB:s behov.

Det går inte att exakt uppskatta vilken sysselsättningseffekt som de här föreslagna etableringarna skulle ge. Vår bedömning är emellertid att den siffra som tidigare använts i debatten, dvs. 800 nya sysselsättningstillfällen, är i underkant.

Mot bakgrund av det anförda vill jag till industriministern ställa följande frågor:

1. Hur ser industriministern på den av vänsterpartiet kommunisterna föreslagna etableringen av konstgödseltillverkning (NPK) i Norrbotten?

2. Är industriministern beredd att snabbt få fram tillräckliga utredningsresurser för att klargöra alla detaljer i förslaget samt villig att tillskjuta erforderliga medel härför?

§ 7 Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 23 augusti

1978/79:1 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till statsrådet *Olof Johansson* om regeringens åtgärder med anledning av visst avtal om upparbetning av kärnavfall:

Det avtal som tecknats mellan Svensk Kärnbränsleförsörjning AB och Cogema om upparbetning av kärnavfall är konstruerat med vissa skadeståndsklausuler. En av dem innebär, enligt uppgifter i pressen, att om avtalet inte godkänns av den svenska regeringen, skall ett skadestånd på 900 milj. kr.

utgå om inte avtalet har sagts upp till den 12 augusti 1978. Detta datum har passerats utan regeringsbeslut och utan uppsägning. Det förefaller egendomligt om SKB har kunnat teckna ett avtal med en sådan klausul utan regeringens vetskap, då det ju innebär en viss inskränkning av handlingsfriheten. Ännu egendomligare är det att det nämnda datumet fått passera utan att regeringen företagit någon åtgärd i den ena eller andra riktningen.

Jag vill därför fråga energiministern:

Fick SKB klartecken från regeringen att underteckna avtalet, och varför har inte regeringen agerat för att undvika skadeståndet?

den 30 augusti

1978/79:2 av *Linnea Hörlén* (fp) till utbildningsministern om de arkeologiska utgrävningarna på Helgeandsholmen i Stockholm:

I anslutning till ombyggnaden av det gamla riksdagshuset har värdefulla fornfynd kommit i dagen som aktualiserat frågan om fortsatta utgrävningar.

Med anledning härav ber jag att få ställa följande fråga till utbildningsministern:

Hur ser utbildningsministern på möjligheterna att fullfölja utgrävningarna och bevara fynden?

den 1 september

1978/79:3 av *Thure Jadestig* (s) till industriministern om den mellansvenska gruvindustrins framtid:

Den utredning som utlovades i maj 1978 för att kartlägga de mellansvenska gruvornas framtidsexistens har ej påbörjat sitt arbete.

Med anledning därav vill jag ställa följande fråga:

Vilka följder får den försenade handläggningen för de mellansvenska gruvorterna och för järn- och stålindustrin?

den 25 september

1978/79:4 av *Gunnar Olsson* (s) till jordbruksministern om åtgärder mot barkborreskadorna i Värmland:

Skogsbeståndet i Värmland har till följd av angrepp från granbarkborren tagit stor skada. Vissa delar av länet betecknas som katastrofområde.

Ekonomiska förutsättningar för att kunna förhindra att ytterligare skador uppstår måste tillskapas. En brett upplagd bekämpning måste nu ske, sedan en flyginventering för att fastställa årets skador visat att 1978 års granbarkborreangrepp är mycket svåra.

Mot bakgrund härav vill jag rikta följande fråga till jordbruksministern:

Avser regeringen att sätta in några extra åtgärder för att söka förhindra att

barkborreangreppen ytterligare sprider sig i de delar av Värmland som blivit
värst utsatta?

den 26 september

*Meddelande om
frågor*

1978/79:5 av *David Wirmark* (fp) till kommunikationsministern om ökad
säkerhet vid landsvägstransporter av farligt gods:

I juli 1978 inträffade vid Tarragona i Spanien en svår katastrof då en
gaslastad tankbil körde av vägen och exploderade på en campingplats.
Antalet dödsoffer blev mycket stort.

Också i Sverige transporteras stora kvantiteter gas och annat farligt gods på
vägar och gator. I den svenska debatten efter katastrofen i Spanien riktades
kritik mot det regelsystem som gäller här liksom mot brister i övervakning
och trafikplanering för sådana transporter. Det framhölls också att olyckor
liknande den i Spanien skulle kunna inträffa i Sverige.

Med hänvisning till det anförda vill jag fråga kommunikationsminis-
tern:

Vilka åtgärder avser regeringen vidta i syfte att öka säkerheten vid
landsvägstransporter av gas och annat farligt gods?

den 27 september

1978/79:6 av *Ralf Lindström* (s) till arbetsmarknadsministern om produktion
av verktyg för tillverkning av gengasverk:

Med anledning av motionen 1977/78:683, inlämnad av mig, i vilken yrkats
att riksdagen måtte besluta uppmana regeringen ta initiativ till att order
förläggas till Volvo Olofströmsverken för framtagning av produktionsutrust-
ning för gengastillverkning, beslutade en enhällig riksdag den 26 april 1978
bifalla försvarsutskottets hemställan i dess betänkande nr 22.

Enligt försvarsutskottets mening vore anskaffning av verktyg för tillverk-
ning av gengasverk till gagn för totalförsvaret. Utskottet delade arbetsmark-
nadsutskottets uppfattning att det finns sysselsättningspolitiska skäl för
projektet. Utskottet hade en positiv inställning till det och utgick från att
regeringen nog skulle överväga möjligheterna att genomföra det. För detta
talade enligt utskottet också försvarspolitiska skäl. Utskottet avslutade
betänkandet: "Regeringen bör i lämpligt sammanhang till riksdagen anmäla
vidtagna åtgärder."

Över 5 månader har nu gått sedan riksdagens beslut. Projektet är
fortfarande aktuellt och mycket angeläget för Olofströmsverken, men
ingenting har hörts från regering och departement.

Med hänvisning till det anförda vill jag till statsrådet Wirtén ställa följande
fråga:

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit i ärendet?

1978/79:7 av *Nils Berndtson* (vpk) till kommunikationsministern om statsbidragsgivningen till vägbyggen:

Det har förekommit att vägverket vid behandlingen av ansökningar om statsbidrag till vägbyggen förbundit bidragsgivningen med trafiklösningar som varit stridande mot miljöintressen. Det måste anses otillfredsställande att statsbidragsgivningen tillämpas på ett sätt som hindrar kommunerna från att välja de ur miljösynvinkel fördelaktigaste trafiklösningarna.

Jag vill därför ställa följande fråga till kommunikationsministern:

Är regeringen beredd att utfärda sådana bestämmelser för statsbidragsgivningen till vägbyggen att kommunernas möjligheter att hävda miljöintressena tryggas?

1978/79:8 av *Bertil Måbrink* (vpk) till industriministern om åtgärder för att garantera sysselsättningen i Gävle:

De privata företagens hänsynslöshet tar sig alltmer groteska uttryck. Detta har Gävle kommuns invånare fått uppleva under en längre tid, inte minst de senaste dagarna.

Esselte i Gävle är ett avskräckande exempel! Trots vinstgivande produktion skall tillverkningen läggas ner. Gävle varv har varslat om nedläggning av sin produktion. Sammanlagt inom loppet av några dagar mister Gävle 250 arbetstillfällen.

Privatkapitalismens s. k. sociala ansvar är en myt, vilket invånarna i Gävle nu får erfara.

Jag vill fråga:

Tänker industriministern förhindra Esseltes och Gävle varvs nedläggningar och konkret garantera sysselsättningen?

1978/79:9 av *Rolf Sellgren* (fp) till industriministern om syftet med det s. k. oxo-projektet inom Berol Kemi AB i Stenungsund:

Riksdagen beslöt 1978 i anledning av propositionen 1977/78:125 att bevilja Statsföretag AB ett anslag på 300 milj. kr. för fullföljande av det s. k. oxo-projektet inom Berol Kemi AB i Stenungsund.

I visst sammanhang har propositionen tolkats så, att sysselsättningen i Örnsköldsvik skall begränsas till uteslutande vidarebearbetning av halvfabrikat från oxo-anläggningen i Stenungsund.

Med anledning härav vill jag ställa följande fråga till industriministern:

Delar industriministern uppfattningen att syftet med uppförandet av oxo-anläggningen hos Berol Kemi i Stenungsund för Domsjöfabrikens del skall vara att förstärka den samlade verksamheten?

1978/79:10 av *Hans Pettersson* i Helsingborg (s) till arbetsmarknadsministern om kontrollen över användningen av statligt industristöd:

Tretorns gummifabrik i Helsingborg har till sin produktion fått statliga bidrag på 25,5 milj. kr. beviljade fram till 1981. Nu har det antvits att

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Meddelande om
frågor*

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Meddelande om frågor

ytterligare 20 milj. kr. skall pumpas in i företaget.

Under tiden som det statliga bidraget utnyttjas har företagsledningen successivt minskat antalet anställda vid fabriken. De senaste beskedet talar om att 461 personer skall varslas om uppsägning.

Samtidigt som statligt stöd till produktionen uttas och arbetsstyrkan reduceras med så stora tal, pågår en okontrollerad import av varor, i företagets egen regi, som direkt konkurrerar med den egna produktionen.

Naturligtvis skall alla möjligheter tillvaratas för att rädda jobben vid fabriken, men någon form av kontroll måste utövas över hur pengarna används.

Jag vill fråga arbetsmarknadsministern:

Anser arbetsmarknadsministern att det är rätt att ett företag som får statligt stöd till sin produktion samtidigt skall kunna importera varor som konkurrerar med den egna tillverkningen?

Har staten någon form av kontroll över hur stödpengarna används?

Om nya stödpengar skall anvisas, kommer arbetsmarknadsministern att medverka till att samhället och de anställda får kontroll över dessa?

1978/79:11 av *Bertil Jonasson* (c) till budgetministern om åtgärder mot barkborreskadorna i Värmland:

Granbarkborrens härjningar har varit ett svårt problem i norra Värmland under hela 1970-talet. Skadorna på skogen breder nu ut sig alltmer. För att komma till rätta med problemen har röster t. o. m. höjts för att kalhugga stora områden. Det är emellertid fullt klart att radikala åtgärder som måste vidtagas förhindras av skatteskal. Det är därför nödvändigt att utvidga möjligheten att använda skogskonto eller genom andra åtgärder på skatteområdet medverka till att bekämpningen av granbarkborren görs effektiv.

Är budgetministern beredd att medverka till möjlighet till förlängd och förhöjd insättning på skogskonto eller till skattelindringar av annat slag för att underlätta bekämpningen av granbarkborren?

den 28 september

1978/79:12 av *Stig Alftin* (s) till industriministern om åtgärder för att säkra sysselsättningen i Alfta och Söderhamn:

Svensk skogsmaskinindustri befinner sig i kris. Ett företag, Östbergs Fabriks AB i Alfta, ÖSA, med ca 700 anställda har f. n. stora sysselsättnings- och likviditetssvårigheter. Dessa svårigheter kan befaras leda till varsel för stora delar av arbetsstyrkan. ÖSA är Alftas helt dominerande arbetsplats.

Även Kockums skogsdivision i Söderhamn, med ca 300 anställda, befinner sig i likartade svårigheter.

Diskussioner förs f. n. för att åstadkomma en bättre struktur inom branschen.

Även utländska företag har visat intresse av att överta delar av svensk skogsmaskinindustri.

Vilka åtgärder har regeringen vidtagit och vilka åtgärder kommer regeringen att vidta för att säkra sysselsättningen för de anställda i nämnda företag i Alfta och Söderhamn?

Vilka garantier vid en eventuell försäljning kommer regeringen att kräva för att säkra den framtida sysselsättningen på berörda orter?

1978/79:13 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till socialministern om regeringsinitiativ i befolkningsfrågan:

Den 10 januari 1977 frågade jag statsministern om han ansåg tidpunkten nu vara inne att göra en förnyad översyn av befolkningsutvecklingen i vårt land. Den 20 januari besvarade socialministern frågan och fann då inte anledning att aktualisera en översyn av befolkningsutvecklingen. Sedermera har dock regeringen, i samband med socialutskottets behandling av denna fråga, anbefallt statistiska centralbyrån att verkställa en undersökning av orsakerna till födelseminskningen. Socialutskottet framhöll vikten av att redan före sommaren 1979 få en översiktlig redovisning av denna undersökning. En tidningsuppgift den 24 september i år anger att statistiska centralbyråns projektgrupp begärt att få tre år på sig. Under tiden fortsätter nedgången i födelsealen.

Har socialministern något besked att lämna riksdagen om regeringens planer med anledning av vad riksdagen gav regeringen till känna i anslutning till socialutskottets betänkande 1977/78:32?

den 29 september

1978/79:14 av *Georg Andersson* (s) till industriministern om tidpunkten för proposition om sysselsättningen i Vindelälvsområdet:

I december 1976 uttalade riksdagen att arbetet med genomförande av Vindelälvsprogrammet bör bedrivas med kraft för att skapa bestående arbetstillfällen i Vindelälvsområdet. I maj 1978 anmälde arbetsmarknadsutskottet att regeringen aviserat en proposition i ärendet senare under våren. Ännu har ingenting hänt.

Med anledning härav ber jag att till industriministern få ställa följande fråga:

När kommer propositionen om särskilda sysselsättningsåtgärder för Vindelälvsområdet att läggas fram?

den 2 oktober

1978/79:15 av *Jörn Svensson* (vpk) till industriministern om den hotande krisen inom gummiindustrin i Helsingborg:

Sedan länge har nedläggningshot och krisförberedelser i form av utflyttning av produktion hängt över Tretorns gummifabrik i Helsingborg. Läget är en plåga för de anställda. Deras situation blir svår vid ett avskedande.

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Meddelande om
frågor*

Tisdagen den
3 oktober 1978

*Meddelande om
frågor*

Helsingborgs kommun är pressad och kommer att drabbas hårt vid ett fallisemang i sin gamla gummiindustri. I hela Västskåne har det ekonomiska läget drastiskt försämrats de senaste åren. Helsingborgare har inga jobb att pendla till i Ängelholm, Landskrona eller Malmö. Malmöhus län står i dag sämre till än rikets genomsnitt då det gäller arbete och framtidsprognoser.

Mot denna bakgrund ställer jag följande fråga till industriministern:

Vad gör regeringen inför den hotande krisen inom gummiindustrin i Helsingborg?

den 3 oktober

1978/79:16 av *Stina Eliasson* (c) till jordbruksministern om ersättning för skador vid naturkatastrofer:

Mot bakgrund av Tuvekatastrofen, där man i princip fått full täckning för skadorna, vill jag ställa följande frågor till statsrådet:

1. Är statsrådet beredd att lämna en redogörelse för de bestämmelser som f. n. gäller för den enskilde att få uppkomna kostnader täckta med anledning av naturkatastrofer?

2. Anser statsrådet att nuvarande bestämmelser är tillfredsställande och/eller tidsanpassade?

3. Är svaret på fråga 2 nej – vilka förslag till förändringar är statsrådet då beredd att initiera?

1978/79:17 av *Karl Hallgren* (vpk) till industriministern om åtgärder för att trygga sysselsättningen vid Anns-Krantz AB i Göteborg:

Televerkets beslut att anta ett anbud från det amerikanska multinationella företaget ITT för tryckning av och annonsanskaffning till de svenska telefonkatalogerna har väckt oro och bestörtning hos de anställda på Anns-Krantz AB som tidigare skött detta arbete.

HTF-klubben vid det svenska företaget har offentligt protesterat mot televerkets cyniska sätt att handlägga frågan. Från televerkets sida har man uteslutande sett till företagsekonomiska fördelar av att skriva kontrakt med ITT och helt bortsett från samhällsekonomiska och sociala konsekvenser.

En stor del av arbetsstyrkan riskerar nu att mista sina jobb. De som drabbas av arbetslöshet kan endast förvänta sig någon form av omskolning, AMS-utbildning, förtidspensionering eller fortsatt arbetslöshet.

I HTF-klubbens uttalande påpekas just dessa sociala konsekvenser. Där sägs det bl. a.: "I det arbetsmarknadsläge som råder i Göteborg är det ingen som har något hopp om att få ett fast arbete utan att först ha gått många månader arbetslös."

De farhågor som kommer till uttryck i uttalandet är enligt min mening välgrundade. Det är därför av stor vikt för de anställda vid Anns-Krantz AB att det med det snaraste vidtas åtgärder för att trygga sysselsättningen.

Har industriministern för avsikt att vidta sådana åtgärder som tryggar

sysselsättningen för dem som nu hotas av att mista sina jobb vid Annonss-Krantz AB i Göteborg?

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

1978/79:18 av *Birger Nilsson* (s) till industriministern om sysselsättningen i Hissmofors:

*Meddelande om
frågor*

1. Vilka konkreta insatser har gjorts eller kommer att göras inom industridepartementet för att skaffa ersättningsindustrier till Hissmofors?

2. Kommer de anställda vid sulfitfabriken i Hissmofors genom det beviljade och villkorade sysselsättningsbidraget att garanteras sysselsättning åtminstone fram till våren 1979 eller till den tidpunkt då någon ersättnings-industri är etablerad på platsen?

1978/79:19 av *Gunnel Jonäng* (c) till budgetministern om avdragen för kostnader för bilresor mellan bostad och arbetsplats:

Riksskatteverket har i remissyttrande över energikommissionens betänkanden SOU 1978:17 och SOU 1978:49 ifrågasatt nu gällande avdrag vid inkomstbeskattningen för bilresor mellan bostad och arbetsplats. Det är viktigt att begränsa energikonsumtionen, men ett slopande av avdragen skulle ensidigt drabba dem som har långa avstånd till arbetsplatsen, dvs. framför allt befolkningen på landsbygden och i glesbygd.

Kan budgetministern undanröja den oro som RSV:s yttrande medfört?

1978/79:20 av *Sune Johansson* (s) till försvarsministern om sysselsättningen vid Norma Projektilfabrik AB i Åmotfors:

Vid flera företag som har sin produktion inriktad på tillverkning åt det svenska försvaret råder osäkerhet om i vilken utsträckning och i vilken storleksordning man kan räkna på beställningar från försvarsmakten.

Ett sådant företag är Norma Projektilfabrik AB i Åmotfors, som har sin verksamhet inriktad på tillverkning av ammunition och således är mycket beroende av försvarsbeställningar.

I dagsläget råder stor osäkerhet om framtiden vid Norma Projektilfabrik, och man har i dagarna varslat 29 anställda om uppsägning. Arbetsstyrkan minskar ytterligare genom naturlig avgång.

Åmotfors har tidigare under 1978 förlorat 140 arbetstillfällen vid Åmotfors pappersbruk, och orten och kommunen tål inte ytterligare minskning av arbetstillfällen.

För Åmotfors vidkommande är det nödvändigt att omgående få veta i vilken utsträckning Norma Projektilfabrik kan få del av försvarets order på ammunitionstillverkning.

Med det anförda vill jag ställa följande fråga till försvarsministern:

Avser försvaret att lägga ut order till Norma Projektilfabrik så att varslade uppsägningar inte kommer till stånd?

Nr 3

Tisdagen den
3 oktober 1978

Meddelande om frågor

1978/79:21 av *Gustav Lorentzon* (vpk) till industriministern om åtgärder för att trygga sysselsättningen vid Berol Kemi AB:

Den 28 april i år riktade jag en fråga till industriministern med anledning av alarmerande tidningsuppgifter om framtiden för det statsägda företaget Berol Kemi AB i Domsjö, Örnsköldsvik.

Industriministern, som besvarade frågan den 22 maj, lät meddela att det inte förelåg några planer på att lägga ned tillverkningen i Domsjö samt att företagets ledning rimligen måste få arbetsro för att utarbeta ett rekonstruktionsprogram. Industriministerns svar verkade lugnande på Berolarbetarna och den allmänna opinionen i området. Ledningen för företaget fick arbetsro, och resultatet har nu redovisats.

Enligt tillgängliga uppgifter om beslut nyligen i styrelsen för Berol Kemi kommer det att bli kraftiga nedskärningar av arbetsstyrkan. Det har talats om att av de 220 anställda endast 20 kommer att bli kvar.

Det råder givetvis en påtaglig oro bland de anställda och deras familjer. I hela Örnsköldsviksområdet sprider sig oron för den framtida sysselsättningen även bland de över 900 anställda vid Modo:s sulfitfabrik i Alfredshem, där utlovade investeringar sedan lång tid helt har uteblivit.

Med anledning av det anförda och i anslutning till tidigare svar i samma ärende önskar jag ställa följande fråga:

Vilka åtgärder tänker regeringen vidta för att trygga sysselsättningen vid Berol Kemi i Örnsköldsvik?

1978/79:22 av *Gunnel Jonäng* (c) till industriministern om åtgärder för att säkra sysselsättningen i Alfa och Söderhamn:

Stora problem förekommer f. n. inom skogsmaskinindustrin. De två största företagen inom branschen finns i Hälsingland med ett mycket stort antal anställda i Alfa och Söderhamn.

Vilka åtgärder är industriministern beredd vidtaga för att trygga sysselsättningen i de berörda industrierna?

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 16.02.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert